

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: זכויות ליום הדין

פרשת כי תבוא

בס"ד | גיליון מס' 248

מי האיש שאינו יודע שבנה מגדלור ב-6 מיליון דולר?

זוחלים ורועדים מיום בואך!

וכיצד עושים זאת? - זה קל ופשוט: חיבור האדם לכלל, נמדד במידת האחריות שלו כלפי הכלל, במידת העשייה שלו למען זולתו. אדם שמחובר לקבוצה, הדבר ניכר במחויבות האישית שלו לחברי הקבוצה, במסירותו למענם. חבורה מגובשת היא כזו שכל חברה מאוחדים זה למען זה, מושיטים כתף איש לרעהו, פועלים איש למען זולתו.

לפיכך, מי שרוצה לצאת זכאי ביום הדין, עליו לאמץ את הכלי הנפלא הנקרא 'זיכוי הרבים'. להיות אחד שבני החבורה נעזרים בו, זקוקים לו. אחד שעם ישראל לא יכול לוותר על שירותיו הטובים, אדם ש'חבורת עם ישראל' צריכה לו. כשאדם מגיע למצב כזה, מובטח לו כי הוא עובר יחד עם בני החבורה, הקבוצה כולה וזכה לעבור את ימי הדין בשלום!

נותרו עוד ימים בודדים, ספורים ממש. זה הזמן לשפר את מצבינו, לפעול ככל שבכוחנו, לעשות הכל כדי להתחבר לכלל, להיות חלק ממזכיי הרבים: להעניק חיך, לשמש דוגמה אישית בתפילה ובלימוד, לייסד שיעור חדש או לעודד יהודים לקיים מצוה. ככל שנעשה כך יותר ויותר, ככל שנזכה את הרבים, ככל שעם ישראל יהיה זקוק לנו ולשירותינו הטובים - כך נוכל בעזרת ה' לעבור בשלום את ימי הדין, ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים וארוכים!

מחלה שבאה ונעלמה...

ימי סוף השבוע של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, היו ימים צפופים מאוד. מדי יום ששי, מתחילת לילו ועד ליל שבת, היה מוסר חמישה שיעורים, בחמש מקומות שונים. החל מיום חמישי בערב, עובר ליום ששי בבוקר, שיעור ביום ששי אחר הצהריים, שיעור לפני תפילת ערבית בליל שבת, ושיעור נוסף בספר 'אור החיים הקדוש' בליל שבת - לאחר סעודת השבת.

ושיעור של רבי בן ציון - מי ששמע אותו, היה בטוח שהוא לא מסר שיעור מזה שנה או שנתיים, וכל התקופה הזו הכין את השיעור כדי למוסרו בצורה כה בהירה ורווטה, מסודרת ומקיפה. שפתו קולחת, הוא טעון באנרגיה, מדבר בקול רם, מבאר היטב ומפסק באופן נאה. כל שיעור היה שיעור יפה ומענג, ואיש אינו יודע שבתוך יממה אחת הוא מוסר חמישה שיעורים כאלה, כל אחד בנושא שונה,

לקהל יעד שונה, במקום אחר...

אין פלא אפוא, כי הכנת השיעורים ומסירתם ארכו לו זמן רב, והצרכי אותו להשקיע מאמץ נפשי ופיזי. הזכות עצומה, הוא מזכה יהודים רבים, אולם המאמץ אדיר. לימים, כשהחל להתבגר, חש רבי בן ציון כי כוחותיו הולכים ונחלשים, והוא כבר לא מסוגל. זה החל בהרהור קל שהפך לרעיון שהתפתח למחשבה שהובילה למסקנה: אין מנוס מלוותר על אחד השיעורים, וברור שיהיה זה השיעור בליל שבת. הוא השיעור האחרון בסידרה, אליו הוא תמיד מגיע מותש, חייבים לוותר עליו!

הרגשות גועשים, הלבבות הומים, התחושות סוערות. אנו ניצבים כבר סמוך כל כך ליום הגדול - יום הדין, ראש השנה. היום הראשון הפותח את השנה החדשה, ובו ביום נעמוד כולנו לפני בורא עולם, ניתן דין וחשבון על כל מעשינו בשנה החולפת, ונבקש לזכות בצ'ק נוסף של שנת חיים, מעוטרת בשפע, באושר, בשמחה ובכל טוב.

בימים אלה, ברגעים אלה ממש, כל לב יהודי חרד מפני הבאות, חושש באמת לגורלו. אנו יודעים כי במשפט מול בורא עולם אין תירוצים, אי אפשר לחמוק, אין מושג של להחביא. הכל גלוי וידוע, פתוח, ניצב על השולחן. מלאכים סניגורים וקטיגורים מתרוצצים, ואם הם אחוזים חיל ורעדה - אנתנו על אחת כמה וכמה, שכן הגורל שלנו עומד להיקבע עכשיו, העתיד שלנו, החיים שלנו, הבריאות שלנו, הילדים שלנו, הפרנסה שלנו...

כל מה שקרה במהלך 365 ימי השנה החולפת, לטוב ולמוטב, נקבע אז - בראש השנה שלפני שנה. והנה אנו ניצבים כאן שוב, בערב ראש השנה. שוב אנו בפני הרגע הגורלי שיכריע מה יקרה בשנה הבאה, ואנו חרדים מאימת יום הדין...

ולמרות כל זאת, הלכה פסוקה היא שראש השנה הוא יום טוב - חג לכל דבר. אוכלים ושותים בו, מכינים סעודות גדולות ומתלבשים באופן חגיגי. כולנו מאריכים בתפילות, בניגונים, בתשובה ובפרקי תהלים, אבל היום עצמו הוא חג, חגיגי ושמח.

רגע, איך זה מסתדר? כיצד זה יתכן? איך אפשר לשלב יום דין שכולו אימה ופחד, חשש אמיתי מפני מה שייקבע בו, יחד עם יום חג ושמחה פורצת? איך אפשר להכיל את שתי התחושות המנוגדות לכאורה, בתוך לב אחד, ביום אחד, בשעה אחת?! את השאלה הזו שואל ה'שולחן ערוך' בעצמו, ומשיב שאנו בטוחים שנצח בדין, אנו בטוחים שאבינו שבשמים, שאוהב אותנו כל כך, יוציא כאור משפטנו. רגע, באמת? למה בעצם? אם זה יום דין - איך אפשר להיות בטוחים מראש שנצח בו?!

כדי לענות על שאלה זו, לפנינו גילוי מהדהד שחשף הסבא מקלם זצ"ל: אין זאת אלא שיש משפט שאין לדעת מה תהיה תוצאתו, ויש משפט בו בו ניתן להיות בטוחים בניצחון. אדם פרטי שעובר את יום הדין - אין לדעת מה תהיה התוצאה, שכן מי יכול לומר כי הוא זכאי בדין. לא כן מי שמחובר לכלל, מי שחש שייך לעם היהודי, מי שהוא חלק מהקבוצה של העם כולו - הרי העם כולו מוגן בשמירה עליונה ובוודאות יזכה בדין, כך שהוא יכול לשמוח בראש השנה!

כלומר: אין כל טיריה בין הדברים. המשפט בראש השנה הוא סיפור לא פשוט, מי האיש שיכול להצהיר שהוא עובר אותו בשלום... ולמרות זאת, אם עם ישראל בא כקבוצה אחת, כעם מאוחד, כחבורה מגובשת - הריהו מצליח לעמוד במשימה, ובורא עולם מגן על הקבוצה המאוחדת הזו. ולכן, החכם עיניו בראשו לתפוס מקום בחבורת עם ישראל, להפוך לחלק מהקבוצה, להימנות על אנשיה. זו הדרך להצליח לעבור את המשפט בשלום!

עצה משפטית כדאית!

הסוגיא בה כולנו עוסקים בימים אלה, הדאגה המרכזית המטרידה אותנו, היא מה עושים למעשה כדי לזכות ביום הדין, כדי להתברך בשנה טובה. בוודאי, כולנו חוזרים בתשובה, מרבים בתפילה ומוסיפים בצדקה, ועדיין הלב חרד, מי יודע מה ייגרר עלינו ביום שהספרים פתוחים והגורל נקבע... עד כמה יום הדין הוא גורלי? - הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר, שעם כל הכבוד לזכויות אותן נאסוף ועליהן נעמול, עדיין כולן יחד לא מזכות אותנו אפילו בכוס מים...

אז מה כן? איך אפשר בכל זאת לצאת מיום הדין עם שנה טובה? מה יכול להציל אותנו ביום הגורלי הקובע את חיינו? המשיך רבי ישראל סלנטר ואמר, כמובא בספר 'מתיקות אלול':

'הדרך היחידה להינצל, היא להיות אדם שאחרים זקוקים לו. כי אם אתה אדם לעצמך - אתה נידון לפי מצבך ומעמדך. אולם אם אתה אדם שאנשים אחרים זקוקים לו, נעזרים בשירותיו, צריכים את עזרתו - הרי גם בשמים מתחשבים בכל הזקוקים לך, ומעניקים לך כדי שתוכל להמשיך להעניק לאחרים...'

זו הרבה יותר מעצה, זה כלי חזק. להגיע ליום הדין במעמד שאחרים זקוקים לנו, לעמוד למשפט כשברור שבעולם יש מי שנעזר בנו, שצריך אותנו. היחס השמימי כלפינו ישתנה לטובה ולברכה, ועניקו לנו שנת שפע, טובה וברכה!

בלית ברירה הודיע הרב פלמן למארגן השיעור, כי הוא פורש מתפקידו. הלה ניסה לשכנע, למרות שבהחלט הבין ללבו של הרב. הן ראה בעיניו כיצד לעתים הרב בקושי צלח את הדרך לשיעור, לא פעם קרס על ספסל מזדמן. הוא קיבל עליו את הדין בהשלמה, ובאותה שבת - לראשונה - לא התקיים השיעור...

ובאותה עת ממש, בבית הרב פלמן, הסתיימה סעודת השבת. לראשונה מזה שנים הרב אינו יוצא מביתו, יכול הוא לעלות על יצועו תיכף ומיד. אולם משהו הסתבך - אחד מילדיו חלה, והרב פלמן נאלץ להישאר ער, לעקוב בדאגה אחר מצבו בנו. השעות נוקפות, מצבו של הילד החמיר, רופא קבע כי יש לפנותו לבית החולים, והרב פלמן התלווה אליו...

בקיצור, כל אותו ליל שבת, לא רק שהרב פלמן לא הלך לנוח מוקדם מהרגיל - הוא בכלל לא הלך לנוח, שהה לצד מיטת בנו בבית החולים. בשעות שחלפו בבית החולים חנך בדעתו, והגיע למסקנה ברורה: 'אין זאת אלא בגלל שביטלתי את השיעור. חשבתי להתחכם ולבטל זיכוי הרבים כדי לנוח יותר, ומסתבר שאנוח הרבה פחות!' הרהר בעוגמה, והחליט כי הוא שב לומר את השיעור כמקדם, 'ימשיך לזכות את הרבים מדי ליל שבת!'

בבוקרו של יום השבת, אחד מבני משפחתו בא להחליפו בבית החולים, ובשעת בוקר מוקדמת שב הביתה, עייף, מותש, חסר כוחות, אולם נחוש מאי פעם. הוא קרא לאחד מילדיו, וביקש ממנו לסור כאן ועכשיו לביתו של מארגן השיעור, ולהודיעו כי לאחר מחשבה נוספת ביטול השיעור היה חד פעמי, והחל מהשבוע הבא השיעור יימשך כמקדם! היה חשוב לו לעשות זאת כבר בשעות הבוקר של יום השבת, כדי לקבוע מסמרות, ולהשיב את 'זיכוי הרבים' שלו על מכונו כמקדם!

המפליא עוד יותר בסיפור זה הוא, שביום ראשון, בעוד בנו בבית החולים, נכנס הרב פלמן אל ה'סטייפלער' - הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, כדי להזכיר את שם בנו לרפואה שלימה. באופן מפתיע, מדהים ומעורר השתאות, נעץ בו ה'סטייפלער' מבט בוהן, ושאל-קבע: 'האם ביטלתם השבוע משהו של זיכוי הרבים?'

הרב פלמן התפעם, נרגש עד כלות. מסתבר שה'סטייפלער', בדרך הידועה רק לו, ידע היטב על העניין, ומיד כששמע את הסיפור - תלה אותו בהפסקת זיכוי הרבים. הרב פלמן נדהם, לרגע לשונו נאלמה, ולבסוף השיב ב'כן' רפה, וסיפר את סיפור השיעור שהתבטל. 'תחזור לומר את השיעור' - ביקש-הורה-קבע ה'סטייפלער', 'זה מה שיביא את בניך. לא מפסיקים שיעור שיש בו זיכוי הרבים!'

עבור הרב פלמן לא היה זה חידוש, הן כבר מאתמול קיבל כך על עצמו. ואכן, בליל השבת הקרובה התכנסו המשתתפים לשיעור, שהיה מותק, עירני, חד ובהיר כתמיד. כולם הקשיבו לו מרותקים, ולפתע, דמות מוכרת חמקה פנימה...

היה זה הרה"ג רבי דוד פרנקל זצ"ל, ממקורבי ה'חזון איש' וה'סטייפלער', שנכנס בשקט לשיעור. הרב פלמן הופתע מהאורח הנכבד, שלא נמנה על משתתפי השיעור הקבועים, אולם רבי דוד מיהר להסביר: 'ה'סטייפלער' שלחני לבדוק אם הרב פלמן שב למסור את השיעור' - הסביר כמתנצל, ואף רץ להשיב את שולחו דבר, כי אכן כן השיעור מוסף ומתקיים...

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'שלמים מציון', יש בו כדי לגלות אפס קצה מכווח הגדול של 'זיכוי הרבים'. הנה כי כן, זיכוי הרבים זו זכות כבירה שמגינה ומושיעה. יתירה מכך, לנוכח המחלה הפתאומית והמוזרה - היה ברור ל'סטייפלער' שמדובר בבטיחה בזיכוי הרבים, הוא הצביע על הבטיחה הזו מיד!

כי אכן כן, זיכוי הרבים הוא כלי רב עוצמה, יש בו כח סגולי עצום, הוא מגן ומושיע. כי יהודי שאנשים צריכים אותו, אדם שיהודים אחרים זקוקים לו - היחס השמימי אליו שונה, הצורה בה מתייחסים אליו בשמים היא רחמנית, שומרת, מגינה בהרבה. רגע לפני יום הדין - הבה נאמץ את 'זיכוי הרבים' כצעד עוצמתי וחזק, ניקח חלק בפעילות זיכוי הרבים, נעשה משהו שעם ישראל ייעזר בו - וכך נבטיח שבזמנו עולם יוציא את משפטנו בצדק, ונזכה לשנת אושר ושמחה!

מיליוני דולרים ברגע...

דאלאס, טקסס, ארצות הברית. כל מי שעובר במרכז העיר, אינו יכול להתעלם מהבניין הגדול והמרשים הניצב ממש בטבורה של העיר, וכולו משדר גאון יהודי. זהו מגדלור רחני רב עוצמה, השולח זרועות יהדות לכל רחבי דאלאס וטקסס בכלל. אין ספק כי רבבות יהודים גילו את אביהם שבשמים בין כתלי בניין זה, רבים שבו אל אביהם שבשמים ממש כאן, גילו את יהדותם מחדש ואימצוה אל ליבם.

מאחורי הבניין הזה עומד סיפור יוצא דופן, שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: כשהוסמך הרה"ג רבי משה רודנער שליט"א לרבנות, החליט לרתום את כישוריו ויכולותיו להפצת יהדות בארץ שוממה מיהדות. הוא בחר בדאלאס דווקא, היא נראתה לו מדבר שממה יהודי, צחיח מכל לחלוותי אידישקייט...

הוא הגיע לדאלאס, שכר דירה קטנה, וניסה לעשות פעילויות שונות בחברה היהודית במקום, להתחיל לספק ליהודי המקום שירותי דת באופן מסודר ולהקים עבורם קהילה. המזל לא האיר לו פנים, על כל צעד ושעל נתקל בקשיים בירוקרטיים

וכלכליים, ולמעשה - לא היו לו כל משאבים לבצע את שאיפותיו. בצר לו ישב בביתו הצנוע, ניסה לעשות כל אשר לאל ידו, אולם כבר החל להרים ידיים.

לפתע, ביום מן הימים, בשעת ערב מוקדמת, נוקש אדם בגיל העמידה על דלת ביתו. הלה מזדהה כיהודי בן המקום, ומבקש לשמוע על משמעות היותו יהודי, לקבל מידע על היהדות, לשמוע קצת על מורשתו. עד כאן הדבר אינו מפתיע, נקישות כאלה היה דבר שבשגרה בביתו של רבי משה, הן כל מי שרצה לדעת משהו על יהדות - בא בדיוק לשם!

מה שכן מפתיע, מרגש, מסעיר ממש, הוא ההמשך:

לאחר שעה ארוכה של שיחה, במהלכה התוודע היהודי לעולם היהדות הפורח בעוז ובגאון בכל רחבי תבל, שמע על מסורת אבותיו ועל היהדות ועד כמה היא מחייבת ומחזקת, לפתע התרגש האיש כל כך עד שנמש בפניו טוב לבו של הרב רודנער. על אתר הוציא מכיסו פנקס המחאות ועט מוזהב, וכתב שיק תרומה בסכום אדיר - 6,000,000 דולר! - כן, ששה מיליון דולרים בתרומה אחת, להקמת מגדלור יהודי בדאלאס!

הרב רודנער התרגש עד אין קץ מהתרומה המפתיעה, הוא חש כי משמים מסייעים לו להגשים את שאיפותיו, והחל בתוכנית מעשית להקמת המרכז היהודי בדאלאס. תוך כדי עבודות התכנון, התברר כי התורם נפטר באופן פתאומי, שבועות ספורים בלבד לאחר שהעניק את תרומת הענק. כנראה בכך השלים את תפקידו בעולם. אולם הרב רודנער, בהספדו בהלוויה, הוסיף וסיפר את מה ששמע מהתורם זמן קצר לאחר התרומה.

ובכן, מה שהביא אותו לתת תרומת ענק שכזו, היה ביקורו בכותל המערבי, זמן מה קודם לכן. הוא הגיע במטוסו הפרטי לישראל, נסע אל הכותל המערבי בשעת לילה מאוחרת, ומה שתפס אותו יותר מכל - היה מראהו של יהודי אחד, שעמד והתפלל בדבקות ובכוונה, עיניו זולגות דמעות, ומפניו קורנת אצילות טהורה...

דקות ארוכות עמד אותו יהודי מדאלאס והתבונן באיש המתפלל בכותל, ולבו התרוגן. כמה הוא מחכה לפגוש יהודים כאלה, אנשים של צורה, שלא מכורים לדולר ולדומיו, מקושרים לאווירה רוחנית נעלית. הוא חש כי הוא רוצה ללכת אחר האיש הזה, אולי אפילו לדבוק בו. אלא שהשעה הפכה מאוחרת, הוא היה צריך לצאת, אולם בשבוע לדאלאס ביקש לברר אם גם בעיר יש אנשים מסוג זה, ומישהו הפנה אותו לביתו של הרב רודנער...

וזהו. את השאר אתם כבר מכירים, הוא ישב עמו, התרשם, נתן את תרומת הענק, ומגדלור של יהדות הוקם בזכותו, מגדלור שהפיץ יהדות בארץ שממה מיהדות, וכבר השיב אלפים מישראל לאביהם שבשמים. כל זה בזכותו!

רגע, בזכות מי? בזכות מי?!

בזכות התורם, בוודאי! אולם התורם לא עשה זאת מעצמו. הוא עשה זאת בזכות השיחה עם הרב רודנער! אז זה בזכות הרב רודנער? - אין ספק שהוא שותף רב זכויות, בעל מניות יסוד. אבל רגע, מה גרם לאותו יהודי לבוא אליו? איך נקלע לביתו? מדוע הגיע אליו לשיחה?!

ובכן, מסתבר, שכל תרומת הענק הזאת היא בכלל בזכות יהודי עולם שם, לא מוכר עד היום הזה, שפשוט עמד והתפלל בכותל מקירות לבו, ככוונה ובדבקות. הלה התפלל כנראה על עצמו או על ילדיו, על צערו שלו או על גלות השכינה, אין לדעת. אולם בתפילתו המרוממת, באצילות הנסוכה על פניו ותנועותיו, במעשיו שעוררו התרגשות בקרב האורח מדאלאס - הוא הוא שהניע את התהליך שהוביל לקמת מגדלור יהודי שררבות חוזרים בו בתשובה שלימה!

והלה? לא רק שאנו לא יודעים מי הוא, גם הוא בעצמו לא מודע לכל מה שחולל, לכל מה שהתגלגל בזכות מעשיו ותפילתו. לעולם לא יידע אלו מניות יסוד יש לו במרכז יהודי אדיר, מרכז המאיר את חיי היהדות בסביבה כולה. רק לאחר פטירתו, בעלותו השמימה, יגלה כי יש לו זכויות אדירות בהשבת נפשות רבות לצור מחצבתו!

סיפור זה מאיר וקורא: 'זיכוי הרבים' לא מיועד רק לאנשים רבי כח ועוצמה, יכולת כלכלית או ביטחון עצמי. כל אחד ואחד מאיתנו, נער כזקן, צעיר כמבוגר, איש העמל לפורנסתו כיושב באוהלה של תורה, ילד בחיידר כמו בן ישיבה - כל אחד מאיתנו יכול להיות 'מזכה הרבים', אם רק יבין עד כמה אנשים בוחנים את תנועותיו, למדים ממעשיו, מחקים את אורח חייו, ובכוחו להובילם לפעול אחרת!

לעולם! - לעולם לא יכול יהודי לדעת, מתי התנהג באופן ראוי, למד ברציפות, התפלל כהלכה, השקט את הסלולרי בכניסתו לבית הכנסת, חיך לזולתו - ומישהו ראה אותו מהצד, התרשם ממעשיו, והחליט להשתנות, להתעלות, להתרומם, בזכותו. כמו אותו יהודי שהתפלל באותה עת בכותל, ואין לו שמץ של מושג כי הודות להליכותיו ומעשיו נבנו עולמות יהודיים, כל אחד מאיתנו אינו יכול לשער את השפעתו על סובביו, על מכריו, ואף על זרים שבסביבתו.

זה הזמן להחליט: גם אנו יכולים להיות מזכי הרבים, לשמש דוגמה אישית. ההתנהגות שלנו, אורחות חיינו, צורת התפילה והלימוד, מעשי החסד שלנו - אלו לא רק זכויות רגילות, לא פעם יש בהם 'זיכוי הרבים' - הזכות שמנצחת ביום הדין. הבה נרבה בפעולות כאלה, בפרט בקרב ציבור, ואז נזכה להיות מ'מזכי הרבים' הזוכים בשנה טובה ומבורכת!